

LÆRERARK BAGGRUNDSPAPIR OM RETORIK

Introduktion

Ordet retorik stammer fra det græske ord *retor*, som betyder taler, og er en disciplin, man har kendt siden det gamle Grækenland. Der findes mange meninger om den specifikke definition af retorikdisciplinen, men grundlæggende kan man sige at retorik er *overbevisende* kommunikation. Det vil sige, at retorik i virkeligheden dækker over rigtig mange forskellige kommunikationssituationer. Retorik findes i alt fra avisartikler og politiske debatter til lejlighedstaler, skønlitteratur og hverdagskommunikation. Kravet til en retorisk tekst eller tale er, at den har en *intention* - et formål.

Men hvorfor er det så vigtigt at beskæftige sig med retorik? Det er det, fordi man i mange i livets situationer har brug for, på den ene eller den anden måde, mundtligt eller skriftligt, at komme ud med et klart budskab og tale med *intention*. Det kan være, du skal overbevise en virksomhed om, at de skal ansætte dig. Måske skal du overbevise en gruppe mennesker om, at de skal bakke op om din sag, eller måske skal du bare overbevise din familie om, hvorfor dit forslag til ferien er det bedste.

Overbevisende tale giver altså en magt. Det giver én mulighed for på mange måder at præge sine omgivelser gennem talen. Man kan både bruge retorik til at tale for sin egen sag, men man kan også tale andres sag, f.eks. støtte en minoritet, der har svært ved at blive hørt. I øvelsen bruger vi ordet 'tale' om kommunikationen, men retorik optræder i mange former lige fra samtaler, foredrag, i tweets, læserbreve, i en eksamenssituation, i en jobsamtale osv.

Øvelsen er struktureret efter de fem faser for udarbejdelsen af en brandtale:

1. **Inventio: Stoffet findes**

Det handler om at finde sit emne og gøre sig klart, hvad man vil sige.

Hvad er hovedpointerne, hvad vil man have, at folk skal gå hjem med? Hvad vil man evt. have sit publikum til at gøre? Hvad er ens budskab? Hvilke argumenter understøtter ens hovedpåstand og nuancerer den?

2. **Dispositio: Stoffet struktureres**

Her skal man finde ud af, i hvilken rækkefølge ens pointer og argumenter skal komme.

3. **Elocutio: Talen sprogliggøres**

Elocutio handler om at skabe et sprog, der gør ens tale levende og interessant. Det kan for eksempel være at bruge billedsprog, metaforer, eksempler, bogstavrim eller andre sproglige virkemidler.

4. **Memoria: Talen indlæres**

Memoria handler om at indstudere sin tale, så man kan huske den og gøre sig så fri af sine papirer som muligt. Man kan arbejde med memoria ved at øve sin tale mange gange, sige den højt og ved at udforme et manuskript, der kan hjælpe en. For nogle fungerer det f.eks. bedst med et gennemskrevet manuskript, mens andre har det bedre med talekort eller stikord.

5. **Actio: Talen fremføres**

Fremførelsen af talen eller foredraget er afgørende i forhold til at virke overbevisende på publikum og brænde igennem med dit budskab. For at man kan fremføre sin tale med overbevisning, er det vigtigt, at man har øvet den igennem flere gange. Når man øver den igennem, tester man, at de virkemidler, man har valgt, fungerer, som man har tænkt, og man arbejder med at få styr på dit kropssprog. Hvis taleren ikke har krop, stemme og udstråling med, kommer talen ikke til sin ret og talerens budskab kommer ikke igennem.

Actio styres ved at træne kropssprog, mimik og stemmeføring.